

Prof. dr Marek Czapliński

Dzieje Izraela w XX wieku Syllabus

1. Nazwa przedmiotu: Dzieje Izraela w XX wieku
2. Wykłady 30 godz.
3. 2 punkty ETCS
4. semestr 2
5. **Cele:** Zrozumienie genezy dzisiejszego konfliktu izraelsko-arabskiego
Kompetencja: umiejętność dostrzegania nie tylko politycznego, ale i kulturowego aspektu konfliktów międzynarodowych
6. **Charakterystyka zajęć:** Pokazanie rozwoju problemu państwa żydowskiego w Palestynie od idei i założeń syjonizmu poprzez kolonizację Palestyny, utworzenie państwa Izrael i jego konflikty z Arabami palestyńskimi i sąsiednimi państwami arabskimi. Kształtowanie tradycji państwa Izrael, konflikt izraelsko – arabski widziany z obu stron. Uwypuklono podobieństwo polityki żydowskiej do polityki kolonialnej państw europejskich.
7. Wykaz tematów:
 - Sytuacja Żydów w Europie w XIX w., przyczyny pojawienia się idei syjonizmu, jej analogie z europejskimi ideami nacjonalistycznymi i koncepcjami kolonialnymi, założenia ruchu syjonistycznego
 - Palestyna pod rządami tureckimi, początki osadnictwa żydowskiego, specyfika tego osadnictwa (kibuce, moszawy), przyczyny pierwszych konfliktów z Arabami palestyńskimi.
 - I wojna światowa, Palestyna, Arabowie i Żydzi w polityce W. Brytanii, postawa Żydów w czasie I wojny światowej, Legion Żydowski, Deklaracja Balfoura, jej konsekwencje
 - Ustanowienie mandatu brytyjskiego Ligi Narodów w Palestynie. Polityka brytyjska w Palestynie. Strategia osadnictwa żydowskiego. Narastanie konfliktu żydowsko-arabskiego, trudności polityki brytyjskiej. Tworzenie organizacji obronnych, początki rewizjonizmu żydowskiego.
 - Zaostrzenie konfliktów narodowych, początek walk zbrojnych, zmiana polityki brytyjskiej wobec imigracji żydowskiej (jej przyczyny), tworzenie elementów życia narodowego żydowskiego, znaczenie polityki nazistowskiej w Niemczech dla zaostrzenia problemu emigracji Żydów, pierwsze plany podziału Palestyny
 - Biała księga 1939 r., zatrzymywanie emigrantów żydowskich, Żydzi między poparciem alianckiej wojny z Hitlerem, a walką z „polityką białej księgi”. Walka „rewizjonistów” żydowskich z Brytyjczykami.
 - Ostatnie lata mandatu brytyjskiego. Plan podziału Palestyny. Rola wzrostu roli ropy bliskowschodniej dla polityki brytyjskiej. Przygotowania Żydów do wojny z Arabami. Niewypowiedziana wojna.
 - Ogłoszenie niepodległości państwa Izrael. Początek wojny 1948 r. Strategia i taktyka obu stron. Tworzenie legendy „Dawid kontra Goliat”.
 - Pierwsze lata niepodległego Izraela. Problem uchodźców palestyńskich.
 - Wojny 1956, 1963, 1973 i ich konsekwencje. Osadnictwo izraelskie na zdobytych terenach.
8. **Literatura:**
 - a) Andrzej Chojnowski, Jerzy Tomaszewski, *Izrael*. (Historia państw świata w XX wieku), Warszawa 2001
 - b) Dan Cohn-Sherbok, Dawoud El-Alami, *Konflikt palestyńsko – izraelski*, Warszawa 2002
9. **Warunki zaliczenia:** krótki test pisemny sprawdzający podstawową wiedzę z tematyki na zakończenie wykładu